

INÁCIO DE AZEVEDO SJ EN GEZELLEN

De zalige martelaren van Brazilië

+ 1570

Feest 19 januari (jezuïetenmissionarissen & martelaren) en 15 juli

Op 15 juli 1570 vonden veertig jezuïeten de dood, toen ze door Franse piratenschepen werden onderschept en overvallen. De paters waren onderweg naar de Missie in Brazilië en stonden onder leiding van pater Inácio de Azevedo. We volgen hier het relaas zoals dat wordt verteld door pater Tylanda.

Portugal

Pater Inácio de Azevedo werd in 1527 geboren in de Portugese stad Oporto. Op zijn eenentwintigste trad hij te Coïmbra in bij de jezuïeten. In 1533 ontving hij de priesterwijding. Vervolgens werd hij naar Lissabon gezonden om daar het St-Antoniuscollege te beginnen. In 1560 stichtte hij in Braga het St-Pauluscollege. In 1565 deed hij in

Rome mee aan de generaalskeuze. De nieuwe generale overste, pater Franciscus Borja (+ 1572), zond hem als visitator naar Brazilië.

Brazilië

Op 24 augustus 1566 arriveerde hij in Bahía en besteedde de twee jaar daarna om alle huizen, scholen, parochies en andere werken van de jezuïeten in ogenschouw te nemen. In mei 1569 kon hij aan Pater Borja verslag uitbrengen over de stand van zaken in de Braziliaanse jezuïetenmissie. Ze maakte een grote bloei door; het enige knelpunt vormde het tekort aan paters en broeders.

Nu kreeg pater Azevedo van de generaal de opdracht om in Spanje en Portugal onder medebroeders en leken nieuwe vrijwilligers te gaan werven voor de Braziliaanse missie. Tegelijk werd hij benoemd tot provinciaal van Brazilië. De paus gaf zijn zegen door hem een schilderij te schenken met een Maria-afbeelding erop. De respons was overweldigend. Na korte tijd had hij tweeënzeventig enthousiastelingen rond zich verzameld: tweeëntwintig leken en negenenviertig jezuïeten, van wie er een paar priester waren en een paar broeders. Maar het overgrote deel bestond uit jezuïetenstudenten ('[scholastieken](#)') of zelfs [novicen](#) in het eerste jaar van hun opleiding.

Omdat de groep zo divers was, bracht pater Azevedo hen in Val de Rosa bij Lissabon bij elkaar om hen in de komende vijf maanden voor te bereiden op hun gezamenlijke missie. De drieënzeventig voeren op 5 juni 1570 de haven van Lissabon uit in de richting van de Madeira-Eilanden voor de kust van Afrika. Het flottielje bestond uit minstens twee schepen. Pater Azevedo zat met tweeënveertig jezuïeten op de San-Diego, terwijl het overgrote deel

van het gezelschap zich op het schip bevond waar ook de zojuist benoemde gouverneur van Brazilië met meevoer, Dom Luís de Vasconcelos.

Varend jezuïetenhuis

Pater Azevedo veranderde de San-Diego in een waar jezuïetenhuis. Er werd een dagrooster opgesteld met vaste tijden voor de mis, de gebeden, geestelijke lezing, studie en al het andere. De zeelui kwamen erbij zitten als pater Inácio zijn instructies hield voor de novicen, en ze namen ook deel aan de mis als die aan dek werd opgedragen. Op 12 juni kwamen de schepen aan op Madeira. Pater Azevedo maakte van de gelegenheid gebruik zijn drie medebroeders op te zoeken die daar te Funchal een college runden.

De volgende halteplaats zouden de Kanarische Eilanden zijn. Maar de gouverneur besloot niet uit te varen, omdat er geruchten waren over Franse zeerovers. De kapitein van de San-Diego besloot het erop te wagen en deelde zijn beslissing mee aan pater Azevedo. Deze bracht zijn mensen op de hoogte van de risico's: in het ergste geval zouden ze gevangen worden genomen of zelfs gedood. Allen wilden graag doorvaren. Op drie na. Zij werden overgebracht op het andere schip.

Op 29 juni verzamelden zich de drieënzeventig opvarenden voor een plechtige, gezongen hoogmis op de kade en iedereen ontving de heilige communie. Geëmotioneerd nam pater Azevedo afscheid van zijn medebroeder Pedro Dias die de leiding had over de jezuïeten op het andere schip. Daags daarop vertrok de San-Diego richting Kanarische Eilanden.

Piraten

Na zeven dagen legden ze aan in het haventje van Tercia-Corte op het eilandje Las Palmas. Daar werden ze hartelijk ontvangen door een Hollander die nog met Azevedo in Oporto op school had gezeten. Vijf dagen later voeren ze weer uit om het eiland heen richting de haven van Palma. Maar op de tweede dag meldde de uitkijkpost zeilen aan de horizon. Even dacht men nog dat ze behoorden aan de schepen waar ze in Madeira afscheid van hadden genomen, maar toen ze dichterbij kwamen, bleken het Franse piraten te zijn. Ze stonden onder commando van de Franse hugenoot Jacques Souris, een afgevalen katholiek en nu een verbeterd papenhater.

Een van de piratenschepen wist de San-Diego te enteren en onmiddellijk sprongen er drie zeerovers over. Maar de schepen dreven uit elkaar en de drie raakten geïsoleerd. Ze werden onmiddellijk gedood. Intussen had pater Inácio het Mariaschilderij van de paus tevoorschijn gehaald en bevestigde het aan de hoofdmast. De jezuïeten knielden er rondom neer en begonnen hardop te bidden. Toen het duidelijk werd dat alle zeelui mee moesten vechten, werden hun taken overgenomen door een aantal jezuïeten. Alle anderen werden onderdeks gestuurd. Opnieuw werd de San-Diego geënterd en nu sprong er een enorm aantal piraten over; ze waren verre in de meerderheid. Onmiddellijk zagen ze pater Azevedo met het Mariaschilderij staan en woedend stormden ze op hem af. Hij riep nog: "Ieder hier is getuige dat ik sterf voor Christus en zijn Kerk." Een piraat kliefde zijn hoofd met een zwaard, en geholpen door een paar trawanten gooide hij hem met schilderij en al overboord.

Nu openden ze de jacht op alles wat een zwarte toog droeg; sommigen doodden zij meteen, anderen kleedden zij uit tot op het blote lijf, hakten hun de armen af en gooiden ze zo in zee

zodat ze daar zouden verdrinken. Al gauw was het dek schoongeveegd. Toen Sourie afdaalde naar het ruim om te zien wat hij er van zijn gading kon vinden, trof hij daar tot zijn verrassing nog een groep biddende jezuïeten aan. Op de vraag wat ze ermee moesten doen, moet Sourie geantwoord hebben: “De papen waren onderweg naar Brazilië om daar hun leugens te verspreiden. Dus gooi ze in zee.” Ze namen eerst de wat ouderen, in de veronderstelling dat het priesters waren. Die brachten ze verwondingen toe om ze vervolgens in zee te gooien, terwijl de jongeren zonder verder pardon de een na de ander meteen in zee gesmeten werden.

Joao

Onder hen bevond zich het neefje van de kapitein, alleen maar bekend bij zijn voornaam Joao. Al eerder had hij te kennen gegeven graag in te willen treden. Tijdens de slachtpartij had hij een toog te pakken weten te krijgen en die aangetrokken. Zo werd ook hij aangezien voor een jezuïet. Was hij nog niet in staat geweest als jezuïet te leven, hij stierf wel als zodanig.

Simon da Costa was pas een maand geleden ingetreden. Hij had nog geen toog, en zag er dus uit als een van de zeelui. Toen de bemanning van de San-

Diego de dag erna door de piraten werd ondervraagd, bleek dus dat er nog een jezuïet tussen zat. Onmiddellijk gaf Sourie opdracht hem het hoofd af te slaan en in zee te gooien. Dat bracht het totale aantal martelaars op veertig.

Kok

Eén jezuïet overleefde de slachtpartij, Joao Sanchez. Hij was kok, en zo iemand hadden de piraten hard nodig. Toen zijn schip uiteindelijk aanlegde in het hugenotische piratennest La Rochelle, zag hij kans te ontsnappen, ging naar Lissabon en vertelde daar het verhaal over de veertig medebroeders die hun leven hadden gegeven voor Christus en zijn Kerk.

Paus Pius ix (+ 1878) sprak op 11 mei 1854 hun zaligverklaring uit. Hieronder de volledige lijst van de zalige Martelaren van Brazilië.

Alexis Delgado, scholastiek.

Alfonso de Baena, broeder, ingetreden 1567.

Alvaro Mendes, scholastiek.
In zee gegooid.

Amaro Vaz, broedernovice, op 16-jarige leeftijd ingetreden november 1569.
Gewond in zee gegooid.

Andrés Gonsalves, scholastiek.
Gewond in zee gegooid.

Antonio Correia, novice; op 16-jarige leeftijd ingetreden 1 juni 1569.
In zee gegooid.

Antonio Fernandes, broedernovice, op 18-jarige leeftijd ingetreden 1570.
Zwaar gewond, maar nog levend in zee gegooid.

Antonio Soares, scholastiek, ingetreden 5 juni 1565.
Gewond in zee gegooid.

Bento de Castro, scholastiek, op 17-jarige leeftijd ingetreden 2 augustus 1561.
De eerste die gedood werd.

Bras Ribeiro, broedernovice, ingetreden december 1569.
Gedood en in zee gegooid.

Diego de Andrade, priester, ingetreden 7 juli 1558.
Zwaar gewond, maar nog levend overboord gegooid.

Diego Pires, scholastiek.
Gedood en in zee gegooid.

Domingos Fernandes, broeder, op 16-jarige leeftijd ingetreden 25 september 1569. In zee gegooid.

Estefano de Zudaira (ook Zuraire), broeder.
In zee gegooid.

Fernando Sánchez, scholastiek.
Gewond in zee gegooid.

Francisco Alvares, broeder.
Levens in zee gegooid.

Francisco de Magalhaes (ook Magallanes), scholastiek, op 19-jarige leeftijd ingetreden 27 december 1568.

Francisco Perez Godoy, novice, ingetreden 15 april 1569.
Gewond in zee gegooid.

Gaspar Alvarez, broeder; afkomstig uit de Portugese stad Oporto.
Levend in zee gegooid.

Gonçalo Henriques, scholastiek.
Levend in zee gegooid.

Gregorio Escrivano, broeder.
In zee gegooid.

Joao, kandidaat.

Joao Fernandes, broeder, op 17-jarige leeftijd ingetreden 5 april 1568.
In zee gegooid.

Joao Fernandes, scholastiek.
In zee gegooid.

Joao de Mayorga, broedernovice.
In zee gegooid.

Joao de San Martin, novice, op 20-jarige leeftijd ingetreden 8 februari 1570.
In zee gegooid.

Joao de Zafra, broedernovice, ingetreden 8 februari 1570.
In zee gegooid.

Luis Correa (ook Correia), scholastiek.
In zee gegooid.

Luis Rodrigues, scholastiek, op 16-jarige leeftijd ingetreden 15 januari 1570.
Gewond in zee gegooid.

Manuel Alvares, broeder, ingetreden 12 februari 1559.
In zee gegooid.

Manuel Fernandes, scholastiek.
In zee gegooid.

Manuel Pacheco, scholastiek.
In zee gegooid.

Manuel Rodrigues, scholastiek.
Levend in zee gegooid.

Marco Caldeira, novice, op 22-jarige leeftijd ingetreden 2 oktober 1569.
In zee gegooid.

Nicolao Dinis, novice, op 17-jarige leeftijd ingetreden 1570.
In zee gegooid.

Pedro de Fontoura, scholastiek.
Gewond in zee gegooid.

Pedro Nunes, scholastiek.
In zee gegooid.

Simon da Costa (ook d' Acosta), broedernovice.
Onthoofd en in zee gegooïd.

Simon Lopes, scholastiek.
Levend in zee gegooïd.

Vaak wordt in de Sociëteit met bewondering gekeken naar de drie grote jeugdheiligen: [Stanislas Kostka](#) (+ 1568; feest 13 november), [Aloysius van Gonzaga](#) (+ 1591; feest 21 juni) en [Jan Berchmans](#) (+ 1621; feest 26 november). En terecht. Maar we hebben veel meer jeugdheiligen. Kijk nog eens naar de leeftijd van deze veertig martelaren: elf van hen zijn met zekerheid nog geen dertig jaar oud, maar zeer waarschijnlijk ligt dat getal nog een stuk hoger, mogelijk zelfs meer dan dertig. Zeven zijn zelfs nog twintig!